מבחן תרגול: סוכה כ"ט–ל"ה – הכנה לבגרות

זמן **90 דקות** | ניקוד **100 נקודות**

שם	כיתה	תאריך	ציון
			מתוך 100

זמן: 90 דקות · 100 נקודות. במבחן חמישה חלקים לפי הדפים. ענו על שאלה אחת מכל חלק (20 נקודות לכל שאלה). אפשר גם לתרגל חלק אחד בכל פעם. שאלות 1 ו-2 הן על סוגיות בעיון 3 ו-4 (⭐). ציטוטי הגמרא, רש"י ותוספות הועתקו מספריא; הסברים לפי רש"י מסומנים בשמו.

א חלק א: דף כ"ט ע"א – ל' ע"א: סוף פרק ב, לולב הגזול והיבש, מצוה הבאה בעבירה

20 נקודות

ענו על שאלה אחת מתוך שלוש (שאלות 1–3).

1 ⭐ סוגיה בעיון 3: לולב יבש והידור מצווה. קראו את הגמרא, את רש"י ואת תוספות, וענו.

גְּמָ' קָא פָּסֵיק וְתָנֵי, לָא שְׁנָא בְּיוֹם טוֹב רִאשׁוֹן, וְלָא שְׁנָא בְּיוֹם טוֹב שֵׁנִי. בִּשְׁלָמָא יָבֵשׁ — "הֲדָר" בָּעֵינַן, וְלֵיכָּא. אֶלָּא גָּזוּל, בִּשְׁלָמָא יוֹם טוֹב רִאשׁוֹן, דִּכְתִיב: "לָכֶם" — מִשֶּׁלָּכֶם. אֶלָּא בְּיוֹם טוֹב שֵׁנִי אַמַּאי לָא?

(סוכה כט ע"ב)

רש"י: יבש - דבעינן מצוה מהודרת דכתיב (שמות טו) ואנוהו:

(סוכה כט ע"ב)

תוספות: לולב יבש פסול. ומפרש בגמרא משום דאיתקש לולב לאתרוג דכתיב ביה הדר ולא כמו שפירש הקונטרס משום דכתיב (שמות ט"ו:ב') זה אלי ואנוהו דאין ואנוהו אלא לכתחלה ולא מיפסל בהכי

(סוכה כט ע"ב)

א. מה מדייקת הגמרא מן המילים "קא פסיק ותני"? הסבירו לפי רש"י מה ההבדל בין יום טוב ראשון לשאר הימים. **6 נק'**

ב. מה מקור הפסול של לולב יבש לפי רש"י? למה לפי רש"י היבש פסול גם בימים שבהם הנטילה היא רק מדרבנן? **7 נק'**

ג. מה מקור הפסול לפי תוספות, ומה הקושי שתוספות מוצאים בפירוש רש"י ("הקונטרס")? **7 נק'**

2 ⭐ סוגיה בעיון 4: מצוה הבאה בעבירה. קראו את הקטעים וענו.

אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן מִשּׁוּם רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יוֹחַי: מִשּׁוּם דְּהָוֵה לֵיהּ מִצְוָה הַבָּאָה בַּעֲבֵירָה, שֶׁנֶּאֱמַר: "וַהֲבֵאתֶם גָּזוּל וְאֶת הַפִּסֵּחַ וְאֶת הַחוֹלֶה". גָּזוּל דּוּמְיָא דְּפִסֵּחַ, מָה פִּסֵּחַ לֵית לֵיהּ תַּקָּנְתָּא — אַף גָּזוּל לֵית לֵיהּ תַּקָּנְתָּא, לָא שְׁנָא לִפְנֵי יֵאוּשׁ וְלָא שְׁנָא לְאַחַר יֵאוּשׁ.

(סוכה כט ע"ב – ל ע"א)

וּפְלִיגָא דְּרַבִּי יִצְחָק. דְּאָמַר רַבִּי יִצְחָק בַּר נַחְמָנִי אָמַר שְׁמוּאֵל: לֹא שָׁנוּ, אֶלָּא בְּיוֹם טוֹב רִאשׁוֹן, אֲבָל בְּיוֹם טוֹב שֵׁנִי, מִתּוֹךְ שֶׁיּוֹצֵא בְּשָׁאוּל — יוֹצֵא נָמֵי בְּגָזוּל.

(סוכה כט ע"ב – ל ע"א)

א. מה המקור של רבי יוחנן לפסול "מצוה הבאה בעבירה", ומה לומדים מן ההשוואה "גזול דומיא דפסח"?

6 נק'

ב. הסבירו למה דווקא הפסול של גזול אחרי יאוש מוכיח שהטעם הוא "מצוה הבאה בעבירה". **6 נק'**

ג. במה חולק שמואל על רבי יוחנן, ומה הטעם שלו? הסבירו לפי תוספות למה לשיטתו אין כאן פסול "מצוה הבאה בעבירה". **8 נק'**

3 סוף פרק ב: "משל למה הדבר דומה". קראו את הקטעים וענו.

מָשָׁל לְמָה הַדָּבָר דּוֹמֶה. אִיבַּעְיָא לְהוּ: מִי שָׁפַךְ לְמִי? תָּא שְׁמַע דְּתַנְיָא: שָׁפַךְ לוֹ רַבּוֹ קִיתּוֹן עַל פָּנָיו, וְאָמַר לוֹ: אִי אֶפְשִׁי בְּשִׁמּוּשֶׁךָ.

(סוכה כט ע"א)

תָּנוּ רַבָּנַן: בִּזְמַן שֶׁהַחַמָּה לוֹקָה — סִימָן רַע לַגּוֹיִם. לְבָנָה לוֹקָה — סִימָן רַע לְשׁוֹנְאֵיהֶם שֶׁל יִשְׂרָאֵל. מִפְּנֵי שֶׁיִּשְׂרָאֵל מוֹנִין לַלְּבָנָה, וְגוֹיִם לַחַמָּה.

(סוכה כט ע"א)

א. "מי שפך למי?" מה התשובה מן הברייתא, ומה הנמשל לגבי גשמים בסוכה? **6 נק'**

ב. לפי הברייתא, ליקוי חמה הוא סימן רע למי, וליקוי לבנה למי? מה הטעם? **6 נק'**

ג. מה הדין "בזמן שישראל עושין רצונו של מקום", ומה הפסוק? מה נאמר בסוף הפרק על גסות הרוח? **8 נק'**

ב חלק ב: דף ל' ע"א – ל"א ע"ב: ספק גזל בהדסים, סוכה גזולה, לולב יבש — 20 נקודות

ענו על שאלה אחת מתוך שלוש (שאלות 4–6).

4 ספק גזל בהדסים. קראו את הקטע וענו.

אֲמַר לְהוּ רַב הוּנָא לְהָנְהוּ אֲוונְכָרֵי: כִּי זָבְנִיתוּ אָסָא מִגּוֹיִם — לָא תִּגְזְזוּ אַתּוּן, אֶלָּא לִגְזְזוּהּ אִינְהוּ וְיָהֲבוּ לְכוּ. מַאי טַעְמָא — סְתָם גּוֹיִם גַּזְלָנֵי אַרְעָתָא נִינְהוּ וְקַרְקַע אֵינָהּ נִגְזֶלֶת. הִלְכָךְ לִגְזְזוּהּ אִינְהוּ, כִּי הֵיכִי דְּלִיהְוֵי יֵאוּשׁ בְּעָלִים בִּידַיְיהוּ דִּידְהוּ וְשִׁינּוּי הָרְשׁוּת בִּידַיְיכוּ.

(סוכה ל ע"א – ל ע"ב)

א. מה הורה רב הונא לסוחרים שקונים הדסים מגויים, ומה הכוונה "סתם גוים גזלני ארעתא נינהו... וקרקע אינה נגזלת"? 6 נק'

ב. הסבירו איך ההוראה של רב הונא פותרת את הבעיה: מה קורה כשהגוי קוצץ, ומה קורה כשההדס עובר לסוחר? 7 נק'

ג. למה אי אפשר לקנות את ההדס באגד (שינוי מעשה) או בשינוי השם? 7 נק'

5 סוכה גזולה. קראו את הקטעים וענו.

תָּנוּ רַבָּנַן: סוּכָּה גְּזוּלָה, וְהַמְסַכֵּךְ בִּרְשׁוּת הָרַבִּים — רַבִּי אֱלִיעֶזֶר פּוֹסֵל, וַחֲכָמִים מַכְשִׁירִין.

(סוכה לא ע"א)

אָמַר רַב נַחְמָן: מַחְלוֹקֶת בְּשֶׁתּוֹקֵף אֶת חֲבֵירוֹ וְהוֹצִיאוֹ מִסּוּכָּתוֹ. וְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר לְטַעְמֵיהּ דְּאָמַר: אֵין אָדָם יוֹצֵא יְדֵי חוֹבָתוֹ בְּסוּכָּתוֹ שֶׁל חֲבֵירוֹ. אִי קַרְקַע נִגְזֶלֶת — סוּכָּה גְּזוּלָה הִיא. וְאִי נָמֵי קַרְקַע אֵינָהּ נִגְזֶלֶת — סוּכָּה שְׁאוּלָה הִיא.

(סוכה לא ע"א)

א. מה המחלוקת בברייתא, ובאיזה מקרה מעמיד אותה רב נחמן? **5 נק'**

ב. הסבירו את שיטת רבי אליעזר ואת שיטת חכמים לפי רב נחמן, בעזרת המושגים "קרקע נגזלת" ו"סוכתו של חבירו". **8 נק'**

ג. מה הדין במי שגזל עצים וסיכך בהם? מה אמר רב נחמן לזקנה שצעקה, ומה אמר רבינא על קורה גזולה בסוכה? **7 נק'**

6 לולב יבש: מחלוקת תנא קמא ורבי יהודה (המשך סוגיה בעיון 3).

תָּנָא: יָבֵשׁ — פָּסוּל, רַבִּי יְהוּדָה מַכְשִׁיר. אָמַר רָבָא: מַחֲלוֹקֶת בְּלוּלָב, דְּרַבָּנַן סָבְרִי: מַקְשִׁינַן לוּלָב לְאֶתְרוֹג, מָה אֶתְרוֹג בָּעֵי "הָדָר" — אַף לוּלָב בָּעֵי "הָדָר". וְרַבִּי יְהוּדָה סָבַר: לָא מַקְשִׁינַן לוּלָב לְאֶתְרוֹג. אֲבָל בְּאֶתְרוֹג — דִּבְרֵי הַכֹּל הָדָר בָּעֵינַן.

(סוכה לא ע"א)

א. לפי רבא, במה נחלקו חכמים ורבי יהודה, ומה הדין באתרוג? **6 נק'**

ב. רבי יהודה מביא ראיה ממעשה בבני כרכין. מה הראיה, ומה ענו לו? **6 נק'**

ג. "תיובתא דרבא": איזה מקור מפריך את רבא? אם כך, מה פירוש "הדר" לשיטת רבי יהודה? **8 נק'**

ג חלק ג: דף ל"א ע"ב – ל"ב ע"ב: אשרה, פסולי הלולב, "כפות תמרים" ושיעור הלולב

20 נקודות

ענו על שאלה אחת מתוך שלוש (שאלות 7–9).

7 לולב של אשרה, ונפרצו עליו. קראו את הקטעים וענו.

שֶׁל אֲשֵׁרָה וְשֶׁל עִיר הַנִּדַּחַת. וְשֶׁל אֲשֵׁרָה — פָּסוּל? וְהָאָמַר רָבָא: לוּלָב שֶׁל עֲבוֹדָה זָרָה — לֹא יִטּוֹל, וְאִם נָטַל — כָּשֵׁר. הָכָא בַּאֲשֵׁרָה דְּמִשָּׁה עָסְקִינַן, דְּכַתְּתֵי מִיכַּתַּת שִׁיעוּרֵיהּ.

(סוכה לא ע"ב – לב ע"א)

נִפְרְצוּ עָלָיו כּוּ'. אָמַר רַב פָּפָּא: נִפְרְצוּ — דְּעָבֵיד כִּי חוּפְיָא. נִפְרְדוּ — דְּאִיפָּרוּד אִפָּרוּדֵי.

(סוכה לא ע"ב – לב ע"א)

א. מה הקושיה מדברי רבא על המשנה "של אשרה... פסול", ומה התירוץ? 8 נק'

ב. הסבירו לפי רש"י את הביטוי "כתותי מיכתת שיעוריה". 5 נק'

ג. מה ההבדל בין "נפרצו" ל"נפרדו" לפי רב פפא, ומה הדין בכל אחד לפי המשנה? 7 נק'

8 "כפות תמרים". קראו את הקטעים וענו.

> רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר. תַּנְיָא, רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר מִשּׁוּם רַבִּי טַרְפוֹן: "כַּפּוֹת תְּמָרִים" — כְּפוֹת, אִם הָיָה פָּרוּד יִכְפְּתֶנּוּ.
>
> (סוכה לב ע"א)

> אֲמַר לֵיהּ רָבִינָא לְרַב אָשֵׁי: מַאי דְּהַאי "כַּפּוֹת תְּמָרִים" דְּלוּלַבָּא הוּא? אֵימָא חֲרוּתָא! בָּעֵינָא כְּפוֹת וְלֵיכָּא. וְאֵימָא אוּפְתָּא! "כְּפוֹת" — מִכְּלָל דְּאִיכָּא פָּרוּד, וְהַאי כָּפוּת וְעוֹמֵד לְעוֹלָם.
>
> (סוכה לב ע"א)

א. מה לומד רבי יהודה בשם רבי טרפון מן המילה "כפות"? **5 נק'**

ב. הגמרא מציעה שלוש אפשרויות אחרות ל"כפות תמרים": חרותא, אופתא וכופרא. כתבו למה כל אחת נדחתה. **9 נק'**

ג. "ואימא תרתי כפי דתמרי?... ואימא חדא?" – מה התשובה לכל שאלה? **6 נק'**

9 ציני הר הברזל ושיעור הלולב. קראו את הקטעים וענו.

צִינֵי הַר הַבַּרְזֶל — כְּשֵׁרָה. אָמַר אַבָּיֵי: לֹא שָׁנוּ אֶלָּא שֶׁרֹאשׁוֹ שֶׁל זֶה מַגִּיעַ לְצַד עִיקָּרוֹ שֶׁל זֶה, אֲבָל אֵין רֹאשׁוֹ שֶׁל זֶה מַגִּיעַ לְצַד עִיקָּרוֹ שֶׁל זֶה — פָּסוּל.

(סוכה לב ע"א – לב ע"ב)

לוּלָב שֶׁיֵּשׁ בּוֹ שְׁלֹשָׁה טְפָחִים. אָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר שְׁמוּאֵל: שִׁיעוּר הֲדַס וַעֲרָבָה — שְׁלֹשָׁה, וְלוּלָב — אַרְבָּעָה, כְּדֵי שֶׁיְּהֵא לוּלָב יוֹצֵא מִן הַהֲדַס טֶפַח.

(סוכה לב ע"א – לב ע"ב)

גּוּפָא: שִׁיעוּר הֲדַס וַעֲרָבָה — שְׁלֹשָׁה, וְלוּלָב — אַרְבָּעָה. רַבִּי טַרְפוֹן אוֹמֵר: בְּאַמָּה בַּת חֲמִשָּׁה טְפָחִים. אָמַר רָבָא: שְׁרָא לֵיהּ מָרֵיהּ לְרַבִּי טַרְפוֹן. הַשְׁתָּא עָבוֹת שְׁלֹשָׁה לָא מַשְׁכְּחִינַן, בַּת חֲמִשָּׁה מִבַּעְיָא!

(סוכה לב ע"א – לב ע"ב)

א. מתי ציני הר הברזל כשרים לפי אביי? **5 נק'**

ב. מה השיעור של הדס, ערבה ולולב לפי שמואל, ולמה הלולב ארוך יותר? **6 נק'**

ג. מה אמר רבי טרפון, ולמה אמר רבא "שרא ליה מריה לרבי טרפון"? איך מיישבת הגמרא את דברי שמואל, שאמר "שלשה" ופסק כרבי טרפון? **9 נק'**

ד חלק ד: דף ל"ב ע"ב – ל"ג ע"ב: הדס

20 נקודות

ענו על שאלה אחת מתוך שתיים (שאלות 10–11).

10 "ענף עץ עבות". קראו את הקטע וענו.

גְּמָ' תָּנוּ רַבָּנַן: "עֲנַף עֵץ עָבוֹת" — שֶׁעֲנָפָיו חוֹפִין אֶת עֵצוֹ. וְאִי זֶה הוּא? הֱוֵי אוֹמֵר זֶה הֲדַס. וְאֵימָא זֵיתָא! בָּעֵינַן "עָבוֹת", וְלֵיכָּא. וְאֵימָא דּוּלְבָּא! בָּעֵינַן עֲנָפָיו חוֹפִין אֶת עֵצוֹ, וְלֵיכָּא. וְאֵימָא הִירְדּוּף! אָמַר אַבָּיֵי: "דְּרָכֶיהָ דַרְכֵי נוֹעַם", וְלֵיכָּא. רָבָא אָמַר, מֵהָכָא: "הָאֱמֶת וְהַשָּׁלוֹם אֱהָבוּ".

(סוכה לב ע"ב)

א. איך מזהה הברייתא את ההדס בפסוק "ענף עץ עבות"? 5 נק'

ב. למה ההדס אינו זית, לא דולבא ולא הירדוף? כתבו את הטעם לכל אחד. 9 נק'

ג. מהו "עבות" לפי רב יהודה ולפי רב כהנא? 6 נק'

11 דיחוי במצוות וענבי ההדס. קראו את הקטעים וענו.

נִקְטַם רֹאשׁוֹ. תָּנֵי עוּלָּא בַּר חִינָּנָא: נִקְטַם רֹאשׁוֹ וְעָלְתָה בּוֹ תְּמָרָה — כָּשֵׁר. בָּעֵי רַבִּי יִרְמְיָה: נִקְטַם רֹאשׁוֹ מֵעֶרֶב יוֹם טוֹב וְעָלְתָה בּוֹ תְּמָרָה בְּיוֹם טוֹב, מַהוּ? יֵשׁ דְּחוּי אֵצֶל מִצְוֹת, אוֹ לֹא?

(סוכה לג ע"א – לג ע"ב)

אֶלָּא, אִי אִתְּמַר הָכִי אִתְּמַר: אוֹ שֶׁהָיוּ עֲנָבָיו מְרוּבִּין מֵעָלָיו — פָּסוּל. אָמַר רַב חִסְדָּא: דָּבָר זֶה רַבֵּינוּ הַגָּדוֹל אֲמָרוֹ, וְהַמָּקוֹם יְהֵיֶה בְּעֶזְרוֹ: לֹא שָׁנוּ אֶלָּא עֲנָבָיו שְׁחוֹרוֹת. אֲבָל עֲנָבָיו יְרוּקוֹת — מִינֵי דַּהֲדַס הוּא, וְכָשֵׁר.

(סוכה לג ע"א – לג ע"ב)

א. מה שאל רבי ירמיה? הסבירו את המושג "יש דחוי אצל מצות". **7 נק'**

ב. מה למד רב פפא מדין כיסוי הדם, ובמה נשארה הגמרא בספק? **6 נק'**

ג. "או שהיו ענביו מרובין מעליו": באילו ענבים ההדס פסול, ולמה האדומות כשחורות? **7 נק'**

ה חלק ה: דף ל"ג ע"ב – ל"ה ע"א: ערבה, משנת רבי ישמעאל ואתרוג

20 נקודות

ענו על שאלה אחת מתוך שלוש (שאלות 12–14).

12 ערבה. קראו את הקטעים וענו.

גְּמָ' תָּנוּ רַבָּנַן: "עַרְבֵי נַחַל" — הַגְּדִילִין עַל הַנַּחַל. דָּבָר אַחֵר: "עַרְבֵי נַחַל", שֶׁעָלֶה שֶׁלָּהּ מָשׁוּךְ כְּנַחַל. תַּנְיָא אִידַּךְ: "עַרְבֵי נַחַל", אֵין לִי אֶלָּא עַרְבֵי נַחַל. שֶׁל בַּעַל וְשֶׁל הָרִים מְנַיִּין — תַּלְמוּד לוֹמַר: "עַרְבֵי נַחַל" מִכָּל מָקוֹם.

(סוכה לג ע"ב – לד ע"א)

אַבָּא שָׁאוּל אוֹמֵר: "עַרְבֵי" — שְׁתַּיִם. אַחַת לַלּוּלָב, וְאַחַת לַמִּקְדָּשׁ. וְרַבָּנַן, לַמִּקְדָּשׁ מְנָא לְהוּ? הִלְכְתָא גְּמִירִי לְהוּ. דְּאָמַר רַבִּי אַסִּי אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: עֶשֶׂר נְטִיעוֹת, עֲרָבָה וְנִיסּוּךְ הַמַּיִם — הֲלָכָה לְמֹשֶׁה מִסִּינַי.

(סוכה לג ע"ב – לד ע"א)

א. כתבו שני פירושים ל"ערבי נחל" בברייתא, ומה הדין בערבה של בעל ושל הרים. 6 נק'

ב. מה לומד אבא שאול מן המילה "ערבי", ומניין לחכמים ערבה במקדש? 6 נק'

ג. מה ההבדל בין ערבה לצפצפה לפי הברייתא? 8 נק'

13 משנת רבי ישמעאל. קראו את המשנה וענו.

מַתְנִי' רַבִּי יִשְׁמָעֵאל אוֹמֵר: שְׁלֹשָׁה הַדַּסִּים וּשְׁתֵּי עֲרָבוֹת, לוּלָב אֶחָד, וְאֶתְרוֹג אֶחָד. אֲפִילּוּ שְׁנַיִם קְטוּמִים, וְאֶחָד אֵינוֹ קָטוּם. רַבִּי טַרְפוֹן אוֹמֵר: אֲפִילּוּ שְׁלָשְׁתָּן קְטוּמִים. רַבִּי עֲקִיבָא אוֹמֵר: כְּשֵׁם שֶׁלּוּלָב אֶחָד וְאֶתְרוֹג אֶחָד — כָּךְ הֲדַס אֶחָד וַעֲרָבָה אַחַת.

(סוכה לד ע"ב)

א. כתבו את דעות רבי ישמעאל, רבי טרפון ורבי עקיבא. **7 נק'**

ב. מה הקושיה "מה נפשך" על רבי ישמעאל, ומה התשובה? **6 נק'**

ג. שמואל פסק כרבי טרפון. מה אמר שמואל למוכרי ההדסים, ולמה לא איים עליהם לדרוש כרבי עקיבא, שמקל יותר? **7 נק'**

14 אתרוג: "פרי עץ הדר". קראו את הקטעים וענו.

גְּמָ' תָּנוּ רַבָּנַן: "פְּרִי עֵץ הָדָר", עֵץ שֶׁטַּעַם עֵצוֹ וּפִרְיוֹ שָׁוֶה — הֱוֵי אוֹמֵר זֶה אֶתְרוֹג.

(סוכה לה ע"א)

שֶׁל אֲשֵׁרָה וְשֶׁל עִיר הַנִּדַּחַת — פָּסוּל. מַאי טַעְמָא? כֵּיוָן דִּלְשֻׁרְפָה קָאֵי — כַּתּוֹתֵי מִיכַּתַּת שִׁיעוּרֵיהּ.

(סוכה לה ע"א)

א. איך מזהה הברייתא את האתרוג, ולמה אי אפשר לקיים את המצווה בפלפלין, אף שגם בהם "טעם עצו ופריו שוה"? **7 נק'**

ב. כתבו שתיים מן הדרשות על המילה "הדר" (רבי, רבי אבהו, בן עזאי) והסבירו אותן. **6 נק'**

ג. למה אתרוג של אשרה ושל עיר הנדחת פסול? **7 נק'**